

כמו שאמר הגנרל ברנז, בספרו המרתק: "ישראל רוצה בשלום — אך רק בתנאים שלה". מסך הסיסמות המצלצלות של נציגינו מסתיר את העקרונות המוחלטת של גישתם. אין בניהם לא פתרון חדש לבעיות המרחב, לא פשרה סבירה בעניין הפליטים, לא הצעה מעשית היכולה להתקבל גם על דעתו של הערבי המתון וההגיוני ביותר.

אך, בכל זאת, מחזיקים נציגינו מעמד במבחן הקשה של האו"ם? איך עולה בידם לשכנע רבים כי הם רודפי שלום מושבעים, התגלמות הפשרנות והמתנינות?

יש בידיהם נשק סודי. שמו אהמד שוקיירי. שוקיירי והבריו, נציגי ערב, עקרים עד אין שיעור יותר מנציגי ישראל. הם מתייחסים אל המילה "שלום" כאילו היתה מילת גנאי. בהשחאה אליהם, נראים התנוטים המאובי גים של משרד החוץ כסמל הגמישות. כאשר הנציגים הערביים מדברים על החזרת ישראל ל"גבולות 1947, הם מבהירים שלא ישלימו גם עם ישראל המקוצצת, ולא יכירו בה. כאשר הם טובעים את החזרת הפליטים, אין הם דורשים את החזרתם לישראל, אלא ל"פלסטין המשוחררת. כאשר הם מגנים את מדיניות ישראל, אין הם מבקשים את שינוי המדיניות, אלא את חיסול ישראל.

מצב זה, לא מוטל על נציגי ישראל אלא לצטט את דבריהם של שוקיירי ושות'. הדבר פוטר אותם מכל טיעון רציני מצידם. כל כמה חודשים נמצא בעולם מישהו הרוצה באמת בשלום, או לפחות בהסדר של פשרה. מישהו זה מנסח

שוקיירי, יא אהמד. סיבות דיפלומטיות מונעות בעד ממשלת ישראל עצמה מלהביע לך את רגשותיה הכנים. על כן, אעשה זאת אני במקומה.

שוקיירי, תודה רבה. אלה אלפי תודות. האם אתה גובה שכר עבור שרותיך למען ממשלת ישראל? אגא, אל תתבייש, זה מגיע לך. כי בלעדיך, מה היתה ממשלת ישראל עושה באו"ם? הנה, בדיוק כיום בו מלאו 15 שנים להחלטה הגורלית של עצרת האו"ם על חלוקת ארץ-ישראל בין מדינה עברית ומדינה ערבית, שוב עלתה בעיית הפליטים על סדר-היום. שוב נזכר מפנין העולם כי החלוקה הותירה אחריה מיליון כליטים א-מללים, שברזו וגורשו מבתיהם. שוב צפה המחשבה העגומה כי היהודים, עמי-הפליטים בהא הידיעה, כתייחס לפליטים באדישות צינית. שוב נקבע כי מדינת ישראל אינה ממלאת אחרי החלטת עצרת האו"ם מלפני חריסר שנים, בה נדרשה להחזיר את הפליטים הערביים הרוצים בכך.

קשה לתאר עניין יותר צודק, יותר הומאני, יותר ריגשי, מאשר עניינם של פליטי ארץ-ישראל. שום נציג באו"ם אינו מקנא בנציגי ישראל, הנאלצים להתנגד לדרישתם.

ודנה, אתה פותח את פתך. אתה שופך אש וגפרית. אתה מהלל את הנאצים ומשבח את רוצחיהם-עמים. פניך קורנות מאושר, ולכל אדם באולם ברור כי אתה נהנה מעצמך מאד. אתה נואם ונואם ונואם. ובתום נואמך, מנקרת בלב כל הנוכחים רק מחשבה אחת: "ריבונו של עולם! שלח את הפליטים לעזאזל, יחד עם אהמד שוקיירי! אם האיש הזה יפתח את פיו שנית, אני אצחא!"

ענוקה רבא

ענוקה ירדי

שוקראן, שוקיירי! ממשלת ישראל מזדה לך.

על מה חולמת שרת-החוץ של ישראל בלילות? אני מקהה כי ברוב הלילות מברך אותה אלוהים בחלומות. פו, בהם היא רואה את עצמה נואמת בפני תורמי המגבית המזילים דמעות של זהב, בעוד שמעון פרס נידון ל-15 שנות מאסר בעזון ריגול למען מדינה מורח-אירופית. אולם אין ספק כי, כמו כלנו, סובלת גם שרת-החוץ לעיתים — רחוקות, אני מקהה — מחלומות-בלהה. מה היא רואה בסיטום אה?

אני מתאר לעצמי שבאותם לילות נוראים היא חולמת כי אהמד שוקיירי נפל לתוך בארנפס סעודית. יחד עמו נעלמו כל שאר נציגי ערב הנוכחים, כאילו בלעה אותם האדמה. ובמקומם באה חבורה של נציגים חששים, שכולם נחמדים, חייכניים, מתונים, מפוכחים, יהודים וחביבים. וזו (באותו סיט נורא) קם יורשו של אהמד שוקיירי, ונואם נאום קצר וקולע, לאמור:

"אנחנו מוכנים להכיר בקיומה של מדינת ישראל. אנחנו כואבים את כל כאב העם היהודי, שדורך כה רבות בארצנו. תיכס, אין לנו כל רצון לזרוק את תושבי ישראל לימ, או לחסל את ההישגים הנהדרים של התיישבות הציונים. אנחנו רוצים בשלום. אנחנו מוכנים בכל רגע לפתוח במשאומתן ישרי. אנחנו מוכנים לפתוח את תעלת-סואץ בפני ספינות ישראל, ואת הדרך לכותל המערבי בפני מתפללים יהודיים.

"אנחנו מבקשים רק דבר אחד — שישאל תמלא, לפני פתיחת המשאומתן, את החלטות האו"ם. שהיא תחזיר לשטחה את כל הפליטים הרוצים בכך — ואנחנו מצדנו מתחייבים מפליטים אלה היוז אורחים נאמנים ושוחררי שלום של מדינת ישראל. אין מזה אנחנו מבקשים שישאל תצא מירושלים ותאפשר את בינאום העיר, לפי החלטת האו"ם. ושתחזור, באופן כללי, לגבולות שנקבעו לה לפני 15 שנה עלידי עצרת האו"ם."

מי יודע עד היכן היה מגיע הסיוט, לולא צווחה שרת-החוץ מרוב אימה ונתעוררה.

איך נהגו הערבים על-פי קו זה באו"ם — ובכל מסעיהם-העמולה שלהם בכתב ובעל-פה, בעתונות ובידיו, בשיחות דיפלומטיות ובעיתונות בינלאומיות — היו מעמידים את נציגי ממשלת ישראל במצב קשה ללא-נשוא.

כי עובדה היא שמדינת ישראל מפרה כיום את החלטות האו"ם. בכמה נושאים יש לה טענות הגיוניות לכך (כמו בעיית הגבולות), אך בנושאים אחרים יש באמתחתה רק פילפולים שרדנים (כמו בעיית הפליטים). נציגי ישראל מדברים השכם והערב על שלום, על משאימתן ישרי, על הידברות והסדר. אך הם גבהירו לחלוטין כי לא יתכן שום משאומתן על חזון גבולות המדינה, או על מתן הוכות לפליטים לחזור לשטחה.

כשם שהוא נמשך בין עבד אל-נאצר ובן-גוריון במרחב.

הצד הפאראדוקסי ביותר בכל הפרשה הוא כי דברי שוקיירי ושות' כלל אינם משקפים את ההשקפה האמיתית, הפרטית, של רוב שליטי ערב. כפי שמציין הגנרל ברנז בספרו, לא תבע עבד אל-נאצר עצמו מעולם את חיסולה של מדינת ישראל, לא בנאומיו ולא בשיחותיו עם זרים. פעמים רבות רמז כי יסכים לשלום אם יוחזר חלק מן הפליטים וישונו הגבולות.

אין לדעת אם זו דעה רצינית או העמדת פנים. אך דווקא אם זו העמדת פנים — מה הטעם להעמיד פנים הפוכות ב"או"ם? מי ישים לב להכרזותיו האישיות של נשיא רע"ם, כאשר הרדיו והעתונות שלו מפצים בכל שעות היממה את אדיהרעל של שיטנה ושינאה, מבטיחים את חיסול ישראל? לשוא מבטיחים המנהיגים הערביים, בשיחות פרטיות בהחלט, כי התעמולה נועדה רק לצריכה פנימית, כי ה"נאומים באו"ם אינם חשובים, כי שוקיירי אינו מייצג איש.

דברי שוקיירי קובעים את האקלים, ואקלים זה מגביל מראש את מעשי הממשלות, אם ירצו בכך, אם לאו.

יתכן כי השרות הגדול ביותר שמשרת אהמד שוקיירי את ממשלת ישראל הוא דווקא בירה הישראלית הפנימית. אילו שתקו הערבים, היו אזרחי ישראל יכולים לחשוב בשקט. יתכן שהיו שואלים כמה שאלות בלתי-נעימות.

למשל: איך זה קרה כי 15 שנה אחרי החלטת האו"ם רחוק השלום הרבה יותר מכפי שהיה אז? איך זה קרה שממשלת ישראל לא השכילה, במשך 15 שנים ארוכות אלה, לרכוש אף לא ידיד אחד במרחב הערבי? אינו מין ממשלה היא זו המכריזה בכל חודש כי המצב הבטחוני מחמיר והולך — כאשר מתפלגים הערבים וכאשר הם מת-אחדים, כאשר מתגברים הפיאודלים וכאשר הם נופלים? אבל מי מסוגל לחשוב, מי מוכן לחשוב, כאשר שוקיירי ושות' מרעישים עולמות ושרים הימונונים נאציים?

מדינת ישראל אינה מחלקת עיטורים. אילו נהגה כך, הייתה מצייע לה לטבע עיטור מיוחד על-שם האדג' אמין, להעניקו לשוקיירי.

הצעות, הסותרות את הקו הנוקשה של ממשלת ישראל לא פחות מאשר את הקו המסורף של ממשלות ערב. אך לא נעים לממשלת ישראל לדחות הצעות-פשרה של מתחן ישראלי, הנהנה מאמון העולם.

מה עושים? לא כדור. פשוט מחכים לנאומו הבא של מר אהמד שוקיירי.

אפשר לסמוך עליו שידחה את הפשרה בשצף-קצף, כי נאום ארוך, בו יעליב — בדרך אגב — את הונדורס, איס' לאנו והקהליה המאלאנאשית. הוא יגנה את ההצעה כי קנוניה ציונית נוספת, כקשר אימפריאליסטי-קומוניסטי-יהודי שטני. ואו לא נותר לנציג ישראל אלא למשוך בכתפיו, בחיוך מר ולמוד-סבל, ולהפליט: "אתם רואים?" כך קרה לרז"ח ג'ונסון. הוא פגע קשה בעמדת ממשלת ישראל. חבריה-הכנסת דרשו מן הממשלה לדחות את ההצעה בשתי ידיה. אולם נציגי ישראל לא הורדו. הם המתנינו.

ואמנם — לפי הצעת שוקיירי רחו הערבים את המזימה השפלה. ישראל ניצדה.

מר אהמד שוקיירי, שהוא ערבי פלסטיני מעכו, אינו מחדש הרבה. הוא פועל על פי דוגמה היסטורית. במשך דור שלם לא היה להנהגה הציונית הרישמית ירדי נאמן יותר, עוזר מסור יותר, מחאדג' אמין אל-חוסייני, המופתי הירושלמי. מדי פעם הציעו גורמי-החוץ הצעות שיכלו לחבל בקו ה"ציוני אבל בכל פעם הודרו המופתי ורחה את ההצעה. אילו הסכימו המופתי ושות' לתוכנית-החלוקה של הלורד פיל, היתה קיימת כיום מדינת-ישראל קטנטנה, מעין ואתיקן. אילו הסכימו אגשי המופתי ב-1946 לעליית מאה אלף יהודים ממחנות העקורים, לא היתה קיימת מדינת-ישראל כלל. ההודמנות ההיסטורית החרדפעימית, שנוצרה בשנים 1945-47, היתה חולפת ללא שוב.

אילו הסכימו מנהיגי-ערב להחלטת עצרת או"ם משנת 1947, היתה קיימת כיום מדינת-ישראל ללא הגליל המערבי, ללא לוד ורמלה, ללא ירושלים ויפו, ללא נצרת ואשקלון. כך היה קיים שיתוף-פעולה מופתי בין הצויר נים והמופתי. הוא הסתיים בחיסולה המדיני של האומה הערבית הפלסטינית. כיום נמשך שיתוף-הפעולה בין שוקיירי וקומיי באו"ם,